

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 90g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1 alin. (1) din Codul de
procedură penală

(noțiunea și scopul procesului penal)

CHIȘINĂU
8 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 23 iunie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1 alin. (1) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Nicolae Urîtu, în dosarul nr. 10-833/22, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Sergiu Ciobanu, de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, se află plângerea dlui Nicolae Urîtu, formulată pe baza prevederilor articolului 313 din Codul de procedură penală împotriva ordonanței procurorului referitoare la refuzul de a porni urmărirea penală.

4. În cadrul ședinței de judecată, dl avocat Nicolae Urîtu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 1 alin. (1) din Codul de procedură penală.

5. Prin Încheierea din 9 iunie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 1 Noțiunea și scopul procesului penal

„(1) Procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces și a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod. **Procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni.**

(2) Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

(3) Organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în cursul procesului sunt obligate să activeze în așa mod încât nici o persoană să nu fie neîntemeiat bătută, învinuită sau condamnată și ca nici o persoană să nu fie supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrângere ori să nu fie victima încălcării altor drepturi fundamentale.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

8. Autorul excepției menționează că prevederile contestate sunt lipsite de previzibilitate. Articolul contestat nu prevede procedura de începere a procesului penal sau denumirea actului de începere a procesului penal. De asemenea, norma contestată privează persoana de dreptul de a solicita organului de urmărire penală să fie recunoscută ca parte vătămată sau ca parte civilă în procesul penal. Astfel, articolul 1 alin. (1) din Codul de procedură penală ar leza drepturile constituționale ale persoanei, garantate de articolele 1 alin. (3), 15, 16, 20, 23, 26 alin. (4), 34, 55, 72, 76, 119, 120 și 124 alin. (1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

9. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

10. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

11. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

12. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie articolul 1 alin. (1) din Codul de procedură penală, care prevede că procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces și a altor persoane, desfășurată în conformitate cu Codul de procedură penală. Procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

13. Așa cum rezultă din sesizare, pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, se află o plângere formulată împotriva ordonanței procurorului referitoare la refuzul de a porni urmărirea penală. Curtea admite că instanța va aplica prevederile criticate în cauza pe care o examinează.

14. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate trebuie să cuprindă trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat (DCC nr. 182 din 25 noiembrie 2021, § 15).

15. Curtea observă că autorul nu a argumentat contrarietatea prevederilor contestate cu normele constituționale invocate. Astfel, Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și preluarea unor considerente din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului sau a Curții Constituționale în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 182 din 25 noiembrie 2021, §§ 16, 18).

16. Mai mult, Curtea menționează că deși articolul contestat nu reglementează în detalii procedura de începere și desfășurare a urmăririi penale, aceste aspecte au fost stabilite de legislator în partea specială în Titlul I, Capitolele IV și V din Codul de procedură penală. De asemenea, norma contestată nu împiedică persoana să solicite organului de urmărire penală să fie recunoscută ca parte vătămată sau ca parte civilă în procesul penal, de vreme ce articolele 59 și 61 din Codul de procedură penală reglementează această posibilitate. În acest sens, Curtea subliniază că legile trebuie interpretate și aplicate ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în

mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 26; DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022, § 36).

17. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1 alin. (1) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Nicolae Urîtu, în dosarul nr. 10-833/22, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 8 septembrie 2022
DCC nr. 117
Dosarul nr. 90g/2022*